

CUPRINS

Prefață	15
Introducere.....	16

PREAMBUL

Diverse abordări ale studiului sectelor de proveniență protestantă, pentru a înțelege originea și locul Mișcării adventiste în lumea creștină	25
--	----

I. Abordare istorică	25
II. Abordare sociologică	27

A. Clasificare

1. Clasificare după geneza lor:	30
---------------------------------------	----

- a) Sectele nonconformiste
- b) Ultracreștinismul
- c) Învățătorii și gruparea din Orient

2. Clasificare după idealul lor:	31
--	----

- a) Sectele de convertire
- b) Sectele revoluționare
- c) Sectele introversioniste sau pietiste
- d) Sectele gnostice
- e) Sectele manipulative
- f) Sectele taumaturge, reformiste și utopiste

3. Clasificare în raport cu <i>modus vivendi</i> :	32
--	----

- a) Mișcări sectare ce refuză societatea
- b) Mișcări care susțin societatea
- c) Mișcări care se adaptează lumii

4. Clasificare în raport cu implicarea adeptilor:	33
---	----

- a) Cultele de audiență
- b) Cultele de clienți
- c) Mișcările cultiste

5. Clasificare în funcție de gradul de pericol	33
--	----

B. Atitudinile sectare	34
------------------------------	----

1. Tensiunea și distanța față de societate
2. Exclusivismul în concepția despre mântuire
3. Comunitățile absolute
4. O alternativă socială
5. Tonul emoțional
6. Acțiunea socială
7. Dorința de secret și antiintelektualism
8. Fraternitatea grupului restrâns

C. Adeziunea la o sectă	36
D. Reflecție asupra sectarismului într-o societate modernă	36
III. Abordare teologică	38
IV. Abordare psihologică și medicală	39
V. Studiu de caz: Mișcarea adventistă de ziua a șaptea – sectă, confesiune creștină sau biserică?	42
1. Diverse opinii ale specialiștilor	
2. Căutarea unei definiții pentru a găsi locurile comune ale adventiștilor	
a) Constituie adventiștii o sectă?	
b) Constituie adventiștii o confesiune?	
c) Adventiștii de ziua a șaptea: o biserică	
3. Reflectare asupra fenomenului adventist	

PRIMA PARTE: Originile Mișcării adventiste

CAPITOLUL I: Figuri reprezentative ale Reformei radicale din secolul al XVI-lea care au condus la mișcarea sabatariană din Transilvania

I. Din Spania și Italia în Polonia și în Transilvania	69
1. Originile anabaptiste	
2. Originile antitrinitariene	
a) Miguel Servet (1511–1553)	
b) Lelio Sozzini (1525–1562)	
c) Fausto Sozzini (1539–1604)	
3. Școala Superioară de la Rakow	
4. Catehismul de la Rakow	
II. Expansiunea Reformei protestante în Ungaria. Reforma radicală în Voievodatul Transilvaniei. Fenomenul sabatarian	74
1. Factori care au favorizat pătrunderea Reformei protestante în Ungaria	75
a. Dezastrul de la Mohacs (1526)	
b. Declinul Bisericii Catolice Maghiare	
2. Transilvania, teritoriu fertil pentru Reforma radicală	77
3. Către sabatarianism	78
a. Ferencz David (1510–1579)	
b. Johann Sommer (1540–1574)	
c. Jacob Paléologue (1515 ? – 1585)	
d. Adam Neuser (? – 1576)	
e. Mathias Veche-Glirius (1550–1590)	
f. András Eössi (? – 1599)	
i) Poezia sabatariană	
ii) Proza	
g. Simon Péchi (1560 ? – 1643)	
Concluzie	91

CAPITOLUL II: Trecerea germenului sabatarian din Transilvania în Lumea Nouă în secolul al XVII-lea	105
I. Maestrul Johannes Kelpius, consilierul baptiștilor de ziua a șaptea	105
1. Transilvania în timpul lui Kelpius	
2. Kelpius în Germania	
3. Kelpius și grupul său, în drum spre America	
4. Kelpius, în Pennsylvania lui William Penn	
5. Kelpius, eremit adventist-sabatarian în Wissahickon	
6. Kelpius și contactul cu baptiștii de ziua a șaptea	
II. Baptiștii de ziua a șaptea, precursorii Mișcării adventiste de ziua a șaptea	114
1. Biserica Baptistă de Ziua a Șaptea din Anglia	
2. Biserica Baptistă de Ziua a Șaptea din America	
a) Rachel Oakes, promotoare a Sabatului biblic	
b) Asemănare, dar fără alianță	
c) Mai multe diferențe decât asemănări	
Concluzie	121

A DOUA PARTE: Caracterul european al adventismului american

CAPITOLUL III: Arierplan istoric adventist. Renașterea acestei mișcări creștine în secolul al XIX-lea în SUA și întoarcerea sa în Europa	133
I. Perspectiva istorică înainte de mișcarea millerită	133
II. Situația socio-economică, politică și religioasă a Statelor Unite ale Americii care a favorizat mișcarea millerită din secolul al XIX-lea	138
1. Situația geografică și socio-economică americană	138
a) Agricultură și tehnica	
b) Problemele etnice	
2. Viața politică americană	140
a) Schiava și Războiul de secesiune	
b) America Modernă și libertatea religioasă	
c) Expansiunea americană	
3. Viața religioasă americană	143
a) Declinul spiritual	
b) Redeșteptarea creștinătății americane	
c) Efectele redeșteptării	
4. Curentul milenarist american	146

III. William Miller (1782–1849) reaprinde flacăra adventistă în America	146
1. Faza de „inflăcărare” și organizarea mișcării	148
a) Conducătorii mișcării lui William Miller	
b) Cea dintâi descurajare	
2. „Dezamăgirea” și dezorganizarea mișcării	150
a) Ziua mării dezamăgiri	
b) Redeșteptarea europeană	
c) Calcule corecte, dar o neînțelegere	
3. „Reinflăcărarea” și reorganizarea mișcării	152
a) De la o mișcare la alta	
b) La redescoperirea Sabatului biblic	
c) Punctele majore ale doctrinei adventiste	
d) Aplicarea mesajului celor trei îngeri din Apocalipsa 14:6-12	
I. Mesajul primului înger	
II. Mesajul celui de-al doilea înger	
III. Mesajul celui de-al treilea înger	
e) Publicațiile	
IV. Mișcarea adventistă de ziua a șaptea, în curs de organizare	158
1. Organizatorii, donatorii și organizația	
a) Organizatorii	
b) Donatorii	
c) Organizația	
2. Departamentele	162
a) Misiunea Internă	
b) Școala de Sabat	
c) Educația	
d) Tineretul	
e) Reforma Sanitară și lucrarea medicală	
f) Libertatea Religioasă	
g) Asociația Predicatorilor	
h) Departamentul Viața de familie	
i) Biroul de Presă	
j) Departamentul Radio	
V. Extinderea progresivă a Mișcării adventiste	168
1. În America de Nord	
2. În Europa	
Concluzie	170

CAPITOLUL IV: Prezența misionarilor adventiști străini în România, începând cu anul 1870, și formarea misionarilor autohtoni în țară	189
I. Michael B. CZECHOWSKI	189
1. Czechowski în Europa (septembrie 1818–august 1851)	
2. Czechowski în America (septembrie 1851–aprilie 1864)	
3. Czechowski, din nou în Europa (mai 1864–februarie 1876)	
a) În Italia (iulie 1864–septembrie 1865)	
b) În Elveția (septembrie 1865–1869)	
c) În Ungaria (ianuarie – noiembrie 1869)	
d) În Transilvania (toamna 1869–primăvara 1870)	
e) În România (vara 1870–toamna 1875)	
4. Proclamarea mesajului adventist în România	
a) Recrutarea și angajamentul baptismal de la Pitești	
b) Serviciul de comuniune	
c) Plecarea lui Czechowski	
II. Cel mai mare strateg adventist: Ludwig Richard CONRADI	205
1. Conradi în Germania și fuga sa în America	
2. Conradi și convertirea sa la credința adventistă	
3. Începuturile lui Conradi ca predicator și evanghelist	
4. Slujirea pastorală a lui Conradi în Europa	
a) Evanghelizarea în Germania, Rusia și Balcani	
b) Consolidarea lucrării adventiste în Europa	
c) Hamburg, sediul central al Uniunii Europene a Conferințelor	
5. Conradi reaprinde flacăra adventistă în Transilvania	
III. Colaboratorii lui Conradi în Transilvania și în România	213
1. În Transilvania	
a) John F. Huenergardt (1875–1955)	
b) Fritz Kessel (1881–1962)	
c) Herman Meyer-Bärtshy (1875–1947)	
2. În Dobrogea Românească și la București	
a) Andreas Seefried	
b) Gerhard Perk (1859–1930)	
IV. Pionierii adventiști autohtoni în teritoriile românești	217
1. În Transilvania	
a) Wilhelm Johannes Tentesch (–1930)	
b) Michael Gehann (1893–1965)	
c) Johann Bauer (1890–1958)	
d) Peter H. Herman (1889–1969)	
e) Wilhelm Steinmeier (1890–1961)	
f) Johann Dengel (1899–1975)	
g) Johann Prewlitz (1905–1965)	

2. În Moldova și în Țara Românească	
a) Toma Aslan (1847–1897)	
b) Petre Paul Paulini (1882–1953)	
c) Ștefan Demetrescu (1882–1953)	
d) Arthur Văcăreanu (1902–1990)	
Concluzie	226

A TREIA PARTE: Adventismul în România Contemporană

CAPITOLUL V: Biserica Adventistă în perioada României Mari	243
---	------------

I. Contextul istoric românesc	243
--	------------

1. Provinciile unite într-un singur regat
 - a. Transilvănenii
 - b. Moldovenii și valahii
 - c. Unirea Principatelor Române
 - d. Monarhia
2. Naționalitățile României Mari
3. Viața religioasă în România
 - A. Cultele istorice
 - a. Ortodocșii
 - b. Uniații (greco-catolicii)
 - c. Protestantismul
 1. Luteranii
 2. Calvinistii
 3. Unitarienii
 - B. Asociațiile religioase
 - a. Bapțiștii
 - b. Creștinii după Evanghelic, sau darbiștii
 - c. Penticostalii
 - d. Alte asociații religioase
 - C. Statisticile religioase
 - D. Diferitele versiuni ale Bibliei

II. Dezvoltarea Mișcării adventiste de ziua a șaptea în România monarhică	256
--	------------

- A. Mijloace și metode pentru răspândirea mesajului adventist
 1. Începuturile publicațiilor adventiste în România (1884–1914)
 - a) *Adevărul Prezent*
 - b) *Semnele Timpului*
 - c) *Curierul Misionar*
 2. Lucrarea pionierilor prin intermediul presei (1914–1920)
 3. Înființarea Casei de Editură (1922–1930)
 - a) Statutul juridic
 - b) Cadoul Casei de Editură din Hamburg

4. Extinderea presei adventiste (1922–1930)	
a) Reorganizarea Casei de Editură	
b) Educatorul Creștin	
5. Consolidarea lucrării adventiste de publicare (1930–1939)	
a) <i>Sfetnicul Vieții</i>	
b) <i>Ănexa la Curierul Misionar</i>	
c) <i>Gazeta Slujbajilor</i>	
d) <i>Vești Misionare</i>	
e) <i>Vești Adventiste în limba maghiară</i>	
f) <i>Spiculatorul</i>	
g) <i>Libertatea Religioasă</i>	
h) <i>Amicul Tinerimii</i>	
B. Colportajul și metoda „din ușă în ușă”	264
C. Conferințele publice	268
D. Voluntariatul în biserică	271
1. Societatea Tabita (Dorca)	
2. Operele caritabile	
3. Colecta pentru lucrările misionare	
E. Privire asupra vieții credincioșilor din interiorul bisericii	272
1. Serviciul de cult din Sabat	
2. Serviciul de comuniune	
a) Spălarea picioarelor	
b) Pâinea și vinul	
3. Adunarea de rugăciune	
4. Școala de Sabat	
5. Pregătirea teologică	
a) Focșani	
b) Diciosânmartin – Brașov	
F. Condițiile de viață, dificultățile, puterile și slăbiciunile lucrătorilor	275
G. Forma de organizare a Bisericii Adventiste din România	278
1. Biserica locală	
a) Prezbiterul bisericii	
b) Diaconii și diaconesele	
c) Secretarul bisericii	
d) Trezorerul bisericii	
e) Alte departamente	
2. Conferința locală	
3. Uniunea de Conferințe	
4. Diviziunea	
5. Conferința Generală	

H. Circulația fondurilor	282
1. Zecimea	
2. Darurile	
I. Sesiunile adunărilor electivă ale Uniunii de Conferințe	283
1. Sesiunea de la București din 1920	
2. Sesiunea de la București din 1924	
3. Sesiunea de la Chuj din 1927	
4. Sesiunea de la București din 1932	
5. Sesiunea de la București din 1936	
Concluzie	288
CAPITOLUL VI: Biserica Adventistă din România de la al Doilea Război Mondial până la instaurarea comunismului (1940–1947).....	313
I. Trecerea de la monarhie la republică populară	313
II. Viața Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea din România în angrenajul violent din plin secol XX	315
1. Presa adventistă din România între 1939 și 1947	
1) <i>Semnele Timpului și Amicul Tinerimii</i>	
2) Fondarea unei noi societăți cu rol de Casă de Editură	
2. Institutul Biblic de la Brașov–Stupini	
3. Conducerea Bisericii Adventiste în timpul celui de-al Doilea Război Mondial	
III. Schisma adventistă în urma traumatismului cauzat de cele două războaie mondiale	319
1. Cauzele disidenței și ale sciziunii în Biserica Adventistă din Europa	
2. Mișcarea adventistă de Reformă în România	
Concluzie	324
CAPITOLUL VII: Supraviețuirea Bisericii Adventiste prin adaptarea la dictatura comunistă (1948–1989)	333
I. Regimul comunist, instaurat în România printr-o republică satelit a URSS	333
A. Bisericele în timpul dictaturii comuniste	
1. Decretul privind regimul general al cultelor	
2. Autentici și falși evlavioși în cele 14 confesiuni autorizate	
B. Abuzul de putere	
1. Decretul 153/1970	
2. Legea nr. 3/1974	
II. Adaptarea Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea la circumstanțele impuse de dictatura comunistă din România	339
A. Stagnarea activităților Bisericii Adventiste	
1. Activitățile de publicare ale Bisericii Adventiste	
2. Contribuția Mișcării de Reformă adusă bisericii-mamă	

B. Sesiunile electivale Uniunii de Conferințe își reiau activitatea în mijlocul variațiilor politice din țară	342
1. A șasea sesiune electivă de la București din 1951	
2. A șaptea sesiune electivă de la București din 1955	
3. A opta sesiune electivă de la București din 1967	
4. A noua sesiune electivă de la București din 1975	
5. A zecea sesiune electivă de la București din 1980	
6. A unsprezecea sesiune electivă de la București din 1985	
Concluzie	351
Concluzie generală	365
Lista abrevierilor și a siglelor.....	373
Bibliografie	377
Documente anexe.....	407-660

Capitolul I

Figuri reprezentative ale Reformei radicale din secolul al XVI-lea care au condus la mișcarea sabatariană din Transilvania

I. Din Spania și Italia în Polonia și în Transilvania

Ca formă embrionară și autohtonă a adventismului în Transilvania, întâlnim mișcarea sabatariană, înainte de expansiunea sa organizată din Statele Unite înspre România, începând cu secolul al XIX-lea. Ea pornea de la principiul studierii libere a Scripturii, practicat de marii reformatori din secolul al XVI-lea care au fost ei înșiși tratați în acea epocă drept eretici de către Biserica Romană¹. Istoria face ca mișcarea sabatariană să urce, prin diverse ramificații, de la anabaptismul² elvețian, evanghelic și nonviolent, la antitrinitarianismul și la unitarianismul³ curat și aspru transilvănean. Să urmărim traseele lor.

1. Originile anabaptiste

Prin proveniența lor genetică, sabatarienii din Transilvania sunt anabaptiști. Aceștia din urmă sunt cunoscuți în istoria religiilor ca o disidență provenită din protestantism, scoasă în evidență de către Conrad Grebel⁴ (1498–1526) din Zürich, discipol al lui Zwingli; cunoscuți și ca „profeții din Zwickau” (1521–1522); de asemenea, cunoscuți prin revolta socială țărănească⁵ dintre anii 1522–1525 și prin mișcarea revoluționară teocratică din Münster (1533–1535); în cele din urmă, cunoscuți prin formarea sectelor pacifiste. La început, fără a fi organizați ca biserică, ei au constituit o varietate de grupări anticlericale virulente, evanghelice și spiritualiste revoluționare. Ca urmare a înfrângerii lor în masacrele dezlănțuite în același timp de către catolicii și protestanții alăturați puterii civile, se pare că au fost nimicivi.

Dacă, pe de o parte, ruptura de Biserica Catolică prin Reforma protestantă a avut loc pentru că aceasta din urmă voia să reformeze biserica potrivit Scripturii (*sola scriptura*), ruptura de biserică protestantă prin reforma radicală a avut loc în domeniul credinței și al practicii, disidenții dorind să revină la Scriptură în toate privințele: neacceptând nimic în afara Scripturii, restaurând astfel biserica și creștinismul biblic⁶.

Populația, fracționată între catolicism și luteranism, era dispusă complet să accepte o a treia cale, inspirată din Apocalipsa și propusă de Jean de Leyde, care încerca să creeze o societate în care domneau egalitatea și simplitatea evanghelică. „Sfinții” din Münster, devenit acum orașul „Noului Ierusalim”, instituiseră comunitatea bunurilor și a femeilor iar, în biserici, îndepărtaseră icoanele, statuile și instrumentele muzicale. Această teocrație egalitară provocase aceeași ură din partea catolicilor, precum cea a protestanților. În iunie 1535, Münster (Westfalia) a căzut și adepții anabaptismului au fost masacrați fără milă. După aceea, supraviețuitorii au fost obligați să fugă din Elveția în Alsacia (Melchior Hofman), în Țările de Jos (Simon Menno), în sudul Germaniei și la Tyrol, în Moravia și în Slovacia, în Polonia, Transilvania⁷, Ucraina,

evs
editura viață și sănătate

ISSN 978-606-911-471-1

9 786069 114711

55438

01201000050300444444